

Nr. 12 (423)
2021 m. gruodis

Kaina
1 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Metų įvykių
apžvalga

Būti priimtam –
svarbu kaip oras
ir duona

O. Kolodenskytė-Di Fazio:
„Pasaulio centras man – Panevėžys“

Jaukių šv. Kalėdų! Laimingų Naujųjų metų!

2 Trumpai apie mus

MES IR VISUOMENĖ

3 Gruodžio įvykių kalendorius

4–5 Metų įvykių apžvalga:
komentuoja LKD prezidentas
K. Vaišnora

MŪSŲ ŽMONĖS

6–7 O. Kolodenskytė-Di Fazio:
„Pasaulio centras man –
Panevėžys“

KURTIEJI PLIUS

8 Būti priimtam – svarbu kaip
oras ir duona

JAUNIMAS

9 Lietuvos kurčiųjų jaunimo
bendruomenė: „MES esame,
MES galime!“

PSICHOLOGAS PATARIA

9 Psichologiniai švenčių
ypatumai

UGDYMAS

10 Projektas „Mano mažasis
draugas“

10 Tolerancijos diena

TĖVŲ ŽVILGSNIS

11 Muzikos terapijos įtaka
vaiko kalbai, fizinei ir
emocinei sveikatai

KULTŪRA

12–13 Surtitūrų kūrėja kviečia
kurčiuosius bendradarbiauti

GESTŲ KALBA

13–14 „SignUp“ – galimybė
kurtiems vaikams mėgautis
filmukais

PASAULIO KURTIEJI

14 Vladimiras Jarecas savo
„Jawa“ apkeliavo 150 šalių

LAISVALAIKIS

15–16 R. Klečkovskaja: rankdarbių
namų jaukumui kūrėja

Viršelyje – Romos Urnikytės nuotr.

KALĖDOS. Eurokomi-
sarė Helena Dalli įtrau-
kiosios komunikacijos
gairės spalio 26 d. pri-
statė ES institucijų vi-
daus poreikiams, siek-
dama daugiau „poli-
tinio ir religinio korektiškumo“.

Tačiau infor-
macija apie jų turinį po ES valstybes nares
pasklido greičiau nei koronavirusas ir sukėlė
tokią reakciją, kad ES pareigūnei nieko kito ne-
beliko, kaip šį dokumentą atsiimti motyvuojan-
t, kad jis „nebaigtas rengti“. Bene labiau-
siai žmonės šokiravo rekomendacija Kalėdų
šventės vadinti „šventiniu laikotarpiu“, vietoj
Marija ir Jonas, geriau sakyti, pvz., „Malika ir
Julio“. Kreipinį „ponai ir ponios“ keisti į „mieli
kolegos“, taip išvengiant nuorodos į dvi lytis,
ir t. t. Akivaizdu, kad gairės davė priešingą re-
zultatą, nei tikėtasi. Šiemet daug dažniau, nei
buvo pastaraisiais metais, palinkėjimus gražių
švenčių keičia sveikinimai Kalėdų proga. Žmo-
nės įvertino, ko gali netekti: šaknų, tradicijų ir
įvairovės. Tad pasimėgaukime, mielieji, Kalė-
domis, kol dar niekas jų neatšaukė!

PLATFORMA „LIETUVOS GALIA“.

Tai LR Prezidento iniciatyva, skirta
įvertinti pilietines iniciatyvas ir ge-
ruosius veiklų pavyzdžius visoje Lie-
tuvoje, taip pat ir užsienio lietuvių bendruo-
menėse. Iniciatyva skatina bendruomenes
susitelkti, įkvepia pokyčiams, prisideda prie
pilietinės galios stiprinimo. Lietuvos kurčiųjų
draugija šiemet taip pat dalyvauja paskelbtame
konkurse ir pristato savo iniciatyvą „Visuo-
menės švietimas apie kurčiuosius“. Kaip galė-

tumėte palaikyti LKD iniciatyvą ir už ją atiduoti
savo balsą, visą reikalingą informaciją rasite
pasinaudoję šalia žinutės esančiu QR kodu.
Nugalėtojai bus skelbiami kitąmet.

PER MĖNESĮ – APLINK ŽEMĘ. Gruodžio 6–30 d.
visus Lietuvos kurčiųjų bendruomenės na-
rius, nesvarbu, kur jie begyventų – Lietuvoje
ar užsienyje – LKD paragino eiti kartu aplink
Žemę ir rinkti žingsnius! Tai – LKD iššūkis, kurį
padovanojo WALK15 programėlės komanda.
Kaip įsidiesti programėlę, skaičiuoti žings-
nius, suspėti pavyti kitus žygeivius,
jei dar to nepadarėte, kur keliauti ir
kokie prizai laukia geriausiųjų, su-
žinosite pasinaudoję QR kodu.

KLAUSOS APARATAI. Bend-
rijos PAGAVA iniciatyva vy-
ko du susitikimai su Seimo
Neįgaliųjų teisių komisijos pir-
mininke **Monika Ošmians-
kiene** dėl klausos aparatų
kompensavimo valstybės lė-

šomis. Abiejuose susitikimuose taip pat daly-
vavo LKD atstovai, antrajame – ir klausos apa-
ratais prekiaujančių įmonių atstovai. PAGAVA
siekia, kad vaikams būtų pilnai kompensuoja-
mi aukštos kokybės klausos aparatai, o suau-
gusiesiems būtų kompensuojamas ne vienas,
o du klausos aparatai. Susitikimuose konsta-
tuota, kad valstybės skiriamų lėšų vaikų klau-
sos aparatams kompensuoti tarsi ir užtenka,
tad ieškoma būdų, kaip galima būtų skirti
didesnes kompensacijas. Ateityje numatoma
organizuoti dar vieną susitikimą, kuriame da-
lyvautų Valstybinės ligonių kasos atstovai.

GARBINGOS PAREIGOS.

Taline vykusiame Tarp-
tautiniame kurčiųjų krep-
šinio veteranų federacijos
(DIMBF) kongrese Lietu-
vos atstovas Vilniaus kur-
čiųjų sporto klubo „Ges-
tas“ prezidentas **Arūnas Kubaitis** ketverių me-
tų kadencijai išrinktas federacijos prezidentu. Į
DIMBF valdybą kartu su juo išrinkti dar 4 nariai
iš Estijos, Graikijos, Izraelio ir Suomijos.

Gerbiami skaitytojai!

Užsiprenumeruokite „Akiratį“ 2022 metams!

Laikraščio „Akiratis“
(indeksas 0002)

prenumeratos kaina:

6 mėn. – 6 Eur;

10 mėn. – 10 Eur.

Užsiprenumeruoti leidinį galite ne tik Lietuvos pašto
ar „PayPost“ skyriuose, bet ir internetu
(www.prenumeruok.lt) bei telefonu (8 700) 55 400.

Laikraštį užsisakyti galite ir Vilniaus, Kauno, Panevėžio,
Klaipėdos, Šiaulių kurčiųjų reabilitacijos centruose.
Jei norite leidinį gauti į namus, bet patiems užsipre-
numeruoti nepavyksta, formalumus sutvarkyti mielai
padės kurčiųjų reabilitacijos centrų darbuotojai.

Metų prenumeratos kaina visur vienoda – 10 Eur.

Gruodžio renginių kalendorius

Kaune – gausu renginių. Paskutinį metų mėnesį Kauno kurčiųjų reabilitacijos centras skyrė pasiruošimui, laukimui ir šventėms švęsti. Papuošę eglutę ir paruošę „Advento kalendorių“, kurį kvietė drauge visus peržiūrėti savo „Facebook“ paskyroje *VšĮ Kauno kurčiųjų reabilitacijos centras*. Centro Kalėdų Senelis beveik iki pat Kalėdų laukė vaikučių laiškų ir ruošė jiems dovanėles. Jas išdalino centre gruodžio 22 dieną.

Nestokojo KKRC ir dalykinių renginių. Gruodžio 14 dieną vyko susitikimas su Lietuvių gestų kalbos vertėjų centro administracija ir paskutinis šių metų KKRC prezidiumo posėdis. Gruodžio 16 d. Kauno kurčiųjų bendruomenė turėjo dar vieną progą susitikti ir užduoti rūpimus klausimus Lietuvos kurčiųjų draugijos vadovams.

Kaip ir kasmet, KKRC nekantriai laukia žinių apie jų parengtą ir pateiktą 2022 m. vykdyti projekto „Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje“ finansavimą, nes, pasak KKRC direktorės Jūratės Pugačiauskienės, nuo to priklausys, kaip Kauno kurčiųjų bendruomenė ir viešoji įstaiga gyvens kitais metais.

KKRC kolektyvas, nepaisydamas visų didelių ir mažų iššūkių, džiugiai pasitinka svarbiausias metų šventes, sveikina visus „Akiračio“ skaitytojus ir linki būti sveikiems, pilietiškiems ir laimingiems! Taip pat siunčia Kalėdų eglutės su „integruotais“ darbuotojų portretais nuotrauką.

PAGAVOS šventė vaikams. Bendrija PAGA-VA savo bendruomenę ir vėl pradžiugino tradiciniu kalėdiniu spektakliu vaikams. Gruodžio 18 d. pakvietė ne tik mažuosius bendrijos narius, bet ir jų šeimos narius dalyvauti šventiniame spektaklyje „TAIPNE“ su vertimu į gestų kalbą. Visi žino, ką reiškia žodis TAIP. Visi žino ir tai, ką reiškia NE. Visi žino, ką reiškia NETAIP, bet ką gi reiškia TAIPNE? Spektaklis „TAIPNE“

žaismingai pakvietė naujai pažvelgti į kai kuriuos, atrodytų, savaime suprantamus įsitikinimus ir pamatyti, kad ne visuomet TAIP yra gerai, o NE – blogai. Kalėdinių nuotaukų laukimu gyvenantys mažieji žiūrovai ir jų tėveliai turėjo progą įsitikinti – TAIP ir NE painiavoje susigaudyti gali būti paprasta ir labai smagu!

Kalėdinių giesmių koncertas. Bendrija PAGA-VA informuoja, kad kalėdinių giesmių koncertas su vertimu į gestų kalbą vyks Vilniaus Bernardinų bažnyčioje gruodžio 28 d. 19 val. Ar koncerte galės dalyvauti žiūrovai, ar koncertas bus tik transliuojamas per LRT Plius kanalą, bendrija žada patikslinti vėliau savo interneto svetainėje.

Bendrystės paslaptis. Pirmąją Klaipėdos Litorinos mokykloje Advento vainiko žvakę šiais metais uždegė Klaipėdos Šv. Juozapo darbininko bažnyčios klebonas kanauninkas, teologijos dr. Vladas Gedgaudas ir kunigas Vidmantas Daugėla. Atsivertęs Šventąjį raštą, klebonas V. Gedgaudas pasiūlė vaikams keltą užduočių, kurios paskatino juos susimąstyti apie gyvenimo vertybes. „Dar nebuvome girdėję, – teigia šios informacijos autorė Sigita Kooroliovė, – tokio paprasto sudėtingų egzistencijos ir tikėjimo klausimų išaiškinimo, atvėrusio vaikams, ir ne tik jiems, akis ir padėjusio suprasti, kas gyvenime yra svarbiausia. Klebonas leido visiems suvokti, jog gyvenime būtina turėti vedlį, visada nukreipsiantį reikiama linkme, jog būtina tikėti ir pasitikėti juo. Bažnyčios atstovams pritarė ir uostamiesčio mero pavaduotojas Arvydas Cesiulis, atvežęs šventinius linkėjimus nuo savęs ir nuo tuo metu Briuselyje dirbusio mero.

Adventinės vakaronės tikslas buvo ne tik prisiminti krikščioniškas tradicijas, bet tyliai, be ypatingų lozungų tęsti įtraukties principų įgyvendinimą. Tad ir šį kartą įstaiigos patalpose skambėjo kalėdinės giesmės, atliekamos dviem kalbomis – lietuvių ir lietuvių gestų. Jas giedojo Litorinos mokyklos mokiniai su draugais iš Klaipėdos Jeronimo Kačinsko muzikos mokyklos. Vieningas adventinis ansamblis tapo dar vienu bebarjerės ugdymosi aplinkos kūrimo pavyzdžiu.

Kalėdinis namelis. Prie Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro iškilo kalėdinis namelis. Labai panašu, kad jame apsigyveno pats Kalėdų Senelis. Dalinamės LKNUC direktorės Svetlanos Beniušienės atsiųsta nuotrauka.

Panevėžiečiai šventė visi kartu. Į kalėdinį žiburėlį vaikams ir suaugusiesiems Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro darbuotojai bendruomenę pakvietė gruodžio 18 dieną. Taip pat gruodį organizavo eilinį, kas mėnesį rengiamą senjorų susirinkimą.

„Spragtukas“. VKRC liaudies teatras „Mimika“ šalies kurčiųjų bendruomenę prieš Kalėdas pradžiugino videospektakliuku „Spragtukas“. „Tai idėja, pagrindžianti visus stebuklinius kalėdinės nakties virsmus, kurių mes visi taip laukiame, ypač dabar, per pandemiją“, – taip scenos kūrinio pasirinkimo motyvus įprasminti svarbiausių metų šventę paaškindo teatro režisierė Janina Mažeikienė.

Parengta pagal įstaigų pateiktą inf.

Metų įvykių apžvalga: komentuoja LKD prezidentas K. Vaišnora

Jau tapo tradicija metų pabaigoje susitikti ir pasikalbėti su LKD prezidentu apie nuveiktus darbus, pasiekimus, aptarti Draugijai ir kurčiųjų bendruomenei tekusius iššūkius, praskleisti ateities šydą. Ne išimtis ir 2021-ieji: LKD prezidentas Kęstutis VAIŠNORA sutiko atsakyti į „Akiračio“ redaktorės Nijolės Krasniauskienės klausimus.

LKD archyvo nuotr.

LKD prezidentas Kęstutis Vaišnora.

Sakome: brangiausias turtas – sveikata. Tad ar sveiki mums buvo 2021-ieji – tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme?

Koronavirusas neišnyko, mes dar jo neįveikėme. Vyksta savotiškos lenktynės, vis atsiranda naujos viruso atmainos, jis bando prisitaikyti ir tapti stipresnis už skiepą, todėl išlieka daug klausimų dėl ateities: ar bus reikalinga tobulinti vakcinas, kiek kartų turėsime skiepytis, ar tai turėsime daryti reguliariai. Susirgimų skaičiai svyruojantys, todėl ištis labai svarbu visų susitelkimas. Nėra statistinių duomenų, kokia procentinė kurčiųjų bendruomenės dalis yra pasiskiepijusi, tačiau yra žmonių, kurie nenori skiepytis arba netiki skiepų nauda, kita dalis – kelia įvairius klausimus. Mūsų bendruomenėje vyksta procesai, kurie vyksta ir visuomenėje. Mano žiniomis, socialiniuose tinkluose yra sukurta kurčiųjų bendruomenės narių grupė, kurios dalyviai kategoriškai pasisako prieš skiepus. Deja, šaltiniai, kuriais naudojamosi paneigti skiepų privalumus, yra nepatikimi. Sulaukiame ir mes klausimų, prašymų argumentuoti, pateikti savo nuomonę, dalinamasi tais informacijos šaltiniais su mumis. Štai viename šaltinyje teigiama, kad daugiau kaip 60 000 pasaulio mokslininkų pasirašė deklaraciją prieš visuotinį skiepimą. Tačiau atsidariau nuorodą ir pamačiau, kad kiekvienas gali pasirašyti tą deklaraciją, tereikia įrašyti vardą, pavardę, el. pašto adresą ir pažymėti varnelę – ar esi medikas, ar mokslininkas, ar visuomenės narys. Ten kiekvienas žmogus gali padėti varnelę, kad yra mokslininkas, ir niekas to nepatiks. Apmadu, kad tikima tokiais šaltiniais. Kai nukreipi į oficialius šalti-

nus: Lietuvos statistikos departamento, Sveikatos apsaugos ministerijos, žmonės sako: „Netikim“. Manau, jei nenorima pripažinti patikrintų faktų, sudėtinga yra keisti situaciją. Socialiniai tinklalapiai, kaip ir juose pateikiama kurčiųjų nuomonė, bendruomenei yra svarbu, turi įtakos pasirinkimams. Būtent po neseniai pasirodžiusių vaizdo įrašų mus pasiekia informacija, kad kurtieji nelabai nori skiepytis trečiąja vakcinos doze. Iš tikrųjų, kiekvienas turime pasirinkimą: tie, kurie nenori skiepytis, nusiteikę prieš skiepus, turi alternatyvą – reguliariai darytis PGR ir antikūnų testus. Tik linkėčiau, kad tie, kurie formuoja bendruomenės nuomonę, prieš skelbdami ją viešai, patikrintų pateiktos informacijos patikimumą. Aš asmeniškai esu pasiskiepijęs, kai ateis laikas, skiepysiuosi ir stiprinančiąja doze, nes į situaciją dėl skiepų žvelgiu ne tik iš medicininės, bet ir politinės perspektyvos. Akivaizdu, situacija naudojasi Lietuvai priešiškos, pasaulyje egzistuojančios radikalios grupės.

Antraisiais pandemijos metais daugėjo nuotolinių konferencijų, seminarų, informacijos, pastebėjome, kad daugiau jų turinio tapo prieinama ir kurtiesiems, vis geriau buvo užtikrinamas lietuvių gestų kalbos vertimas. LKD šiais metais turėjo daug bendrų iniciatyvų su kitomis organizacijomis, derino ir tarpininkavo, kad būtų užtikrintas lietuvių gestų kalbos vertimas, viešino įvairius renginius, vykusius nuotoliu. Specialistai reiškia nerimą, kad žmonės užsidarė, daugiau laiko praleidžia internete, tačiau tokios aplinkybės. Ir aš asmeniškai, ir LKD komanda prie kompiuterio praleidžiame labai daug laiko,

nes dauguma veiklų ir darbų vyksta nuotoliniu būdu. Kartais tiesiog prarandame laiko nuovoką: prisėdi prie kompiuterio ankstų rytą ir atsitrauki tik vėlai vakare, ne visada spėjame laiku pavalgyti, pasivaikščioti, nelieta laiko asmeniniams poreikiams. Tai vienas iš didžiausių iššūkių žmonėms, kurie dirba panašaus pobūdžio darbą.

Smurto artimoje aplinkoje pilnai suvaldyti kol kas nepavyko. Šiemet su Moterų informacijos centru dar tik kūrėme strategiją prieš moterų smurtą, organizavome bendrus mokymus šio centro ir LKD sistemos darbuotojams. Tačiau procesai vyksta, kitais metais sieksime ne tik pagalbos moterims ir mergaitėms, bet visiems asmenims, nepriklausomai nuo lyties, amžiaus ir kt. veiksmų. Atvejo vadybos, psichologų, teisinės pagalbos poreikis vis didėja, tačiau to nesiečiau su pandemija. Greičiausiai bendruomenės nariai vis aiškiau suvokia, kokios tai paslaugos, kaip jomis galima pasinaudoti ir kaip jos keičia jų kasdienį gyvenimą. Prisiminkime, kai buvo pradėtos teikti nuotolinės lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugos, iš pradžių poreikis buvo nedidelis, nes žmonės gyveno kitokios socialinės tikrovės sąlygomis, o šiandien poreikis didžiulis ir tenka net laukti eilėje, kol bus suteikta nuotolinė LGK paslauga.

LKD parengė ir vykdo labai daug projektų. Išskirkite 2021 m. reikšmingiausius ir pasidalinkite, kaip sekėsi juos įgyvendinti bei kaip jie praturtino mūsų bendruomenę?

LKD kiekvienais metais, sakyčiau, parengia vis daugiau projektų, todėl išskirti, kuris yra svarbesnis, kuris mažiau svarbus – neį-

2021-ųjų įvykių ir renginių fotokalėdoskopas.

manoma, nes projektai juk rengiami tikslingai. Šiemet, bendradarbiaudami su Lietuvos savivaldybių asociacija, pradėjome veiklas ir mokymus 5 didžiųjų miestų slaugos ir globos namų darbuotojams, siekiame, kad įstaigos taptų pritaikytos asmenims, turintiems klausos negalią, ir kad ateityje kurtieji galėtų jose apsigyventi. Žinome, kaip tokios galimybės laukia kai kurie vyresnio amžiaus kurtieji. Nenorime, kad mokymai liktų vienkartinė iniciatyva, tad kitais metais bendradarbiavimą tęsime. Kaip jau minėjau, daug dėmesio šiais metais buvo skiriama smurto artimoje aplinkoje prieš moteris ir mergaites tematikai, o 2022 m. bus išbandoma joms sukurta pagalbos strategija praktiškai. Šiais metais startavo LKD ir Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijos bendras projektas, 5 didžiuosiuose šalies miestuose įdarbinome jaunimo atstovus, jie teikia pagalbą ir organizuoja veiklas jaunimui. Kurčiųjų teisių atstovavimas, teisinė pagalba, atvejo vadyba, psichologo paslaugos, metodinė pagalba mūsų organizacijoms (mokymai, konsultacijos), visuomenės švietimas apie kurčiuosius, stovyklos, respublikiniai renginiai – ir tai dar ne visos veiklos. Didžiausiu iššūkiu tebelieka tęsti socialinės rehabilitacijos paslaugų teikimą, nes tai priklauso ne nuo mūsų, bet nuo tų, kurie sprendžia finansavimo klausimus. Jei finansavimo nebus, kai kurių veiklų negalėsime įgyvendinti. Džiaugiamės ir „Erasmus+“ tarptautiniu projektu, kuriam pasibaigus turėsime pasirenę kurčiųjų vertėjų-diktorių. Jie gebės tiesioginio eterio metu pateikti informaciją lietuvių gestų kalba. Šis projektas labai sustiprino ryšius su kitų užsienio šalių kurčiųjų asociacijomis, todėl atsiranda dar kitų, naujų tarptautinių iniciatyvų.

LKD komanda pastaruoju metu tokia aktyvi, dirba negailėdama net savo laisvalaikio ir neišsitenka vien tik projektų rėmuose, dažnai daro daugiau. Ar 2021-iaisiais buvo reikšmingų, iš anksto neplanuotų veiklų, kurias šiandien norėtumėte paviėšinti?

Išties, norėtusi viešai padėkoti LKD Respublikinės valdybos nariams, kurie, dirbdami kitose darbovietėse, randa laiko ir skiria savo žinias atstovauti LKD. Visada džiaugiuosi LKD komanda, kuri kasdien daro milžinišką darbą. Ne visas tas darbas akivaizdžiai matomas, bet iš tiesų, kaip jūs ir sakėte, jie dirba net savo laisvalaikio, asmeninio gyvenimo sąskaita, daro daug daugiau nei reikalauja projektai. Tokią savo komandą ir įsivaizdavau pradėdamas eiti LKD prezidento pareigas. Mes atėjome dirbti organizacijai, o ne projektams. Nenumatytų darbų išties nemažai, pvz., Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugų teikimo aprašas, lietuvių gestų kalbos ES ir Lietuvoje teisinė analizė bei rekomendacijų rengimas, kurie šiuo metu beveik baigti. Todėl labai tikiuosi, kad iki mano kadencijos pabaigos pavyks pasiekti, kad būtų priimtas Lietuvių gestų kalbos įstatymas. 2023 m. planuojama socialinės rehabilitacijos paslaugas akredituoti, jei Seimas patvirtins, dalis šių paslaugų bus perkelta į socialinių paslaugų katalogą. Tai reiškia, kad savivaldybės akredituos paslaugas ir jas pirsks iš tų organizacijų ir institucijų, kurios galės tai daryti. Išskyla rizika kurčiųjų

reabilitacijos centrų ir kurčiųjų organizacijų paslaugų teikimo tęsimui. Darbų ne mažėja, bet vis daugėja, stengiamės viską suspėti, pradėjome ir šiai permainai ruoštis, kad paskui nebūtų vėlu.

Jokia paslaptis, kad nei vieno žmogaus ir nei vienos organizacijos neplenkia iššūkiai. Tad kokius šiemet iššūkius teko atremti Draugijai?

Šių metų pradžioje turbūt susidūrėme su vienu iš didžiausių iššūkių – galėjo nutikti taip, kad vienas iš pagrindinių LKD projektų būtų nepatvirtintas, vadinasi, būtume negavę didelės dalies finansavimo ir negalėję įgyvendinti veiklų, kurias susiplanavome. Metų pradžia man, kaip vadovui, visada nelengva, nes neiški finansavimo perspektyva. Tačiau šie metai pagal sudėtingumą buvo išskirtiniai, džiaugiuosi, kad vis dėlto išbandymą pavyko atlaikyti. Nelengvas iššūkis buvo ir mūsų įmonių išsaugojimas, sprendimai dėl jų ateities. Kitus metus galime drąsiai vadinti rinkimų metais: baigiasi teritorinių organizacijų vadovų kadencijos. Pasikalbėjus su vadovais paaiškėjo, jog nemaža jų dalis nekels savo kandidatūrų, išeiti apsisprendę net dalis tų, kurie turi bendruomenės palaikymą. Žmonės labiau renkasi padėti, būti šalia, bet neprisimti tokios atsakomybės, kurią tenka prisiimti vadovams. Vadinasi, laukia iššūkis surasti jiems pamainą, bet kai kuriuose regionuose norinčiųjų užimti šias pareigas kol kas nėra. Ir sulig kiekvienais metais vis aštriau jaučiame finansavimo stygių.

Praverkite ateities duris: kokios veiklos suplanuotos ir kokius tikslus LKD sau kelia kitąmet?

Pasikartosiu, kitąmet daug dėmesio skirsime rinkimams. Jau dabar planuojame viską taip, kad po rinkimų galėtume naujiems vadovams ir jų komandoms organizuoti mokymus. Tęsime pradėtas veiklas, projektus, skirsime dar daugiau dėmesio smurto artimoje aplinkoje tematikai. Daugiau dėmesio skirsime įsidarbinimo ir darbo rinkos tematikai bei svarstome galbūt imtis kurčneregijų tematikos. Kaip tik dėliojamės 2022 m. veiklas.

Ir tradiciškai – Jūsų kalėdiniai sveikinimai bei linkėjimai 2022 m. Lietuvos kurčiųjų bendruomenei, Respublikinei valdybai ir LKD komandai.

Linkiu kiekvienam sveikatos! Vilties, ji šiuo metu ypač svarbi. Krizės ir su jomis susiję sunkumai yra išbandymas mums visiems, tad linkiu daugiau vienybės. Taip pat linkiu daugiau laiko skirti artimiems žmonėms ir pomėgiams, veikloms, kurios Jus džiugina, o svarbiausia, kiek tai įmanoma, daugiau meilės sau! LKD komandai, LKD Respublikinei valdybai, kurčiųjų rehabilitacijos centrams ir visiems partneriams norėčiau tarti nuoširdų ačiū ir palinkėti kartu įveikti iššūkius ir tęsti bendradarbiavimą. Ir niekada nepamiršti, kad vienas iš pagrindinių mūsų tikslų – šviesesnis kiekvieno žmogaus rytojus!

Otilija, jos vyras Salvatorė ir sūnus Mijus neišsivaizduoja savo gyvenimo be kelionių, tačiau taip pat – ir be Panevėžio.

O. Kolodenskytė-Di Fazio: „Pasaulio centras man – Panevėžys“

Laima LAPĖNIENĖ

Nors gražus odos įdegis ir patirti įspūdžiai Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro (PKRC) direktorę Otiliją KOLODENSKYTĘ-DI FAZIO vis dar gražina mintimis į su šeima praleistas nuostabias atostogas vyro gimtinėje Sicilijoje, tačiau tai jai netrukdo panirti į darbų sukurtą projektinę veiklą, suplanuotus renginius, mokymus.

Darbų kūryje

Antrus metus PKRC vadovaujanti jauna moteris džiaugėsi savo darbu, kuris skirtas Panevėžio kurčiųjų bendruomenės gerovei kurti. „Sulaukusi pasiūlymo užimti šias pareigas, abejonių neturėjau. Tik rūpėjo, ar kurtieji tikrai nori, kad jiems vadovaučiau. Žinoma, buvo ir jaudulio, ar sugebėsiu. Tačiau buvusi direktorė Alina Juciuvienė davė daug patarimų, paaiškino, kaip teikiamos paraiškos projektams. Ji įtikino, kad aš tikrai sugebėsiu. Sustiprino pasitikėjimą ir tai, kad per rinkimus sulaukiau visiško kurčiųjų pritarimo, pajutau, jog esu tikrai jiems reikalinga. O pradėjusi dirbti, iš tiesų suvokiau, kad aš galiu“, – prisimindama pirmuosius vadovavimo žingsnius pasakojo Otilija.

Pašnekovė džiaugėsi turinti visapusišką savo komandos: Kristinos Kudirkienės, Ramūno Kabelio, Sigitos Špokauskaitės, Džiuljetos Indrelionienės bei Lietuvos kurčiųjų draugijos (LKD) prezidento Kęstučio Vaišnoros ir viceprezidento Mykolo Balaišio – palaikymą. „Su Kęstučiu ir Mykolu buvome vienoje komandoje, kai dirbome Kauno kurčiųjų jaunimo organizacijoje, tad malonu bendradarbiavimą tęsti. Kai žmonės pažįstami, nėra baisu kreiptis pagalbos ar patarimo“, – sakė pašnekovė.

Otilija neslepia, kad dirbant su žmonėmis kartais nepavyksta išvengti nesklandumų ar nesusipratimų. Tačiau visada stengiasi viską išsiaiškinti ir paaiškinti. Matydami, kad tikrai jai jie yra svarbūs ir ji nori padėti,

žmonės atlėgsta ir pripažįsta, jog ji yra gera vadovė. Moteris tvirtino nebijanti kritikos, nes savo darbą stengiasi atlikti kuo geriau.

Darbai vežant darbą, laikas bėga nepastebimai, šypsodamasi sakė PKRC direktorė. Paklausus, o kas pasikeitė per tuos du nepilnus jos vadovavimo metus, kokių pokyčių įnešė pasaulį sustabdęs COVID-19, pašnekovė tikino, kad pokyčiai išties dideli, ypač komunikacijos srityje. Kadangi per karantiną kontaktinis bendravimas nebuvo galimas, tad teko jį perkelti į virtualų pasaulį. Jauniui su tuo susigyventi buvo paprasčiau, o senjorams sudėtinga. Bet kadangi situacija nėjo geryn, vyresnio amžiaus žmonės pirkosi kompiuterius, planšetes.

„Dirbome visa komanda, teikėme visokeriopą pagalbą: sukonfigūruodavome programas, mokėme naudotis internetu. „Facebook“ sukūrėme senjorų grupę, į kurią dėjome svarbią, pačių nusifilmuotą informaciją. Ten pat, „Facebook“, sukūrėme darbo grupę, kurioje dalinomės įvairiomis idėjomis, mintimis, teikėme pasiūlymus“, – pasakojo, kokių sprendimų neeilinėmis sąlygomis ėmėsi, PKRC direktorė.

Vadovė, žmona ir mama

Pasidomėjus, kaip sekasi suderinti PKRC direktorės, žmonos ir mamos pareigas, Otilija pasidžiaugė, kad jos italas vyras per šešerius metus puikiai pritapo Lietuvoje. „Salvatorei čia labai patinka, ypač lietuviški patiekalai: šaltibarščiai, *cepeliniai*, karbonadas,

Asmeninio albumo nuotr.

kugelis, burokėlių, grybų sriubos. Lietuvoje jis stengiasi laikytis lietuviškų tradicijų, o Italijoje – itališkų“, – atskleidė moteris. Tiesa, ji šypsodamasi pažymėjo, kad kai kurių svarbių italų dalykų jis tikrai neatsisakė – tai rytinės espresso kavos puodelio.

Šeimą Salvatorė dažnai palepina paties ruošta Italijoje mėgstama lazanija, o desertui patiekia tiramisu. Jau tapo tradicija, kad Lietuvoje laukdama vyro tėvų, Otilija gamina silkę „pataluose“. Šį patiekalą jie labiausiai mėgsta ir dar prieš kelionę paprašo marčios jį pagaminti.

Jauna moteris ypač džiaugėsi, kad vyrą nuoširdžiai priėmė visa kurčiųjų bendruomenė. Jei jam reikia kokios nors pagalbos, panevėžiečiai niekada neatsisako padėti.

Šeimos atžala – trejų metų sūnus Mijus jau lanko Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos ikimokyklinukų grupę. Otilija pastebėjo, kad darželyje paspartėjo

Laisvalaikį, per atostogas, kurčiųjų bendruomenės šventėse Di Fazio šeima laiką leidžia kartu.

sūnaus raida, jis jau labai daug ko išmoko, ypač patobulėjo jo komunikaciniai įgūdžiai.

„Aš pati esu linksma, aktyvi, todėl visur kartu veduosi ir sūnų, džiaugiuosi, kad ir jį viskas domina ir džiugina“, – pasidalijo moteris.

Viešnage vyro gimtinėje

Mijus – didžiulis džiaugsmas ir Sicilijoje gyvenantiems Salvatorės tėvams. Šią vasarą seneliai galėjo pasidžiaugti vaikaičiu dvi savaites. Katanija – miestas, kuriame gyvena Salvatorės tėvai, yra antras pagal dydį Sicilijoje. Jis yra įsikūręs rytinėje salos pakrantėje, aktyvaus Etnos vulkano papėdėje.

Otilija apgailestavo, kad po skrydžio, pirmą viešnagės naktį, apie 2-3 valandą, ji pajuto degėsių kvapą, bet dėl nuovargio neatsikėlė pažiūrėti, kas vyksta. Rytą vyro tėvai pasakojo, kad naktį smarkiai sproginėjo iš ugnikalnio besiveržiančios žiežirbos. „Gaila, kad likau nepamačiusi tokio įstabaus reginio“, – pasiguodė pašnekovė.

Tačiau įspūdžių pakako ir taip. Tris dienas šeima keliavo iš pietų Sicilijos į vakarus ir į šiaurės Italiją. Pabuvojo garsiaame San Vito Lo Kapo mieste, kuris laikomas viena gražiausių vietų Sicilijoje. Pakilę į kalnus, jie apžiūrėjo unikalų miestelį, kuris buvo įkurtas tiesiog olose: pastatyti buvo ne tik namai, bet ir bažnyčia. Dabar ten muziejus, o iki karo gyveno apie penkiasdešimt žmonių. Jie augino gyvulius ir naminius gyvūnus: karves, avis, šunis. Prasidėjus karui pabėgo į JAV.

Otiliją sužavėjo ir vakarinėje Sicilijos salos pakrantėje, Trapanio provincijoje, netoli Paceco miesto, besidriekiantys druskos laukai. Jie susiformuoja, kai druskingas jūros vanduo suleidžiamas į specialius baseinėlius, kuriuose išgaravęs vanduo palieka baltus druskos klodus, kurie vėliau surenkami į baltas didžiules druskos krūvas.

Nukeliavus į Italiją, nuodėmė būtų nepasimėgauti itališka virtuve. Visa šeima gardžiavosi įvairių skonių picomis, ledais, o rytais – kapučino kava. Pasak Otilijos, Salvatorės šeimoje pietums tradiciškai gaminama ir valgoma pasta. Tam naudojami įvairiausių rūšių ir formų makaronai.

„Anksčiau vyro motina man prikraudavo didžiulę lėkštę pastos, dabar jau žino, kad aš tiek neįveikiu“, – juokėsi moteris. Na, ir, žinoma, pilna burna buvo mėgautasi įvairiausiais vaisiais: vynuogėmis, arbūzais, abrikosais.

„Kasdien eidavom į kavinukę kavos. Užburdavom mažas puodelis kapučino kavos su sausainuku bei kvepiančios bandelės. Įdomu, kad Sicilijoje įvairiausių skonių šerbeto ledai valgomi su šviežia ban-

dele. Tiesiog atsilaužiama bandelės ir tuo gabalėliu pakabinama ledų“, – dalinosi svečios šalies valgymo įpročiais moteris.

Prisilietimas prie svetimos kultūros

Pasak Otilijos, atostogos vyro gimtinėje buvo pripildytos džiaugsmo, saulės, malonių įspūdžių, skonių, kol į šią nepakartojamą emocijų ir potyrių pynę neįsipynt liūdesys: iš šiaurės Italijos į Siciliją motociklu aplankyti tėvų atvykęs, žuvo Salvatorės draugas Mario. Nelaimė įvyko vaikinui važiuojant žinomą keliu pas draugus. Deja, ant kelio neseniai būta akmenų griūties, jis buvo užtvirtas, bet nieko apie tai nežinojęs vaikiną nesuvaldė motociklo ir, patyręs sunkių sužalojimų, ligoninėje mirė.

Į laidotuves susirinko labai daug kurčiųjų, kurie per atostogas viešėjo pas tėvus Sicilijoje. Laidotuvėse dalyvavo du gestų kalbos vertėjai. Vienas jų vertė stovėdamas šalia kunigo, kitas – prie bažnyčios durų. „Bet iš pradžių, laidotuvių dieną, visi susirinko prie Mario tėvų namų. Buvo be galo karšta, bet draugai du kilometrus nešė jo karstą nuo namų iki bažnyčios. Mišios už žuvusįjį truko apie dvi valandas, daug gerų žodžių velionio adresu išsakė į laidotuves atvykęs Italijos kurčiųjų draugijos prezidentas“, – prisiminė pašnekovė.

„Nustebino mirusiojo pagerbimo ritualas. Išnešę karstą iš bažnyčios, draugai jį tris kartus kėlė į viršų, o susirinkusieji plojo ir garsiai šaukė Mario vardą“, – pasakojo Otilija. Pasak jos, Sicilijoje kapinėse karstas dedamas į sekiją, kur laikomas 20 metų, vėliau jis sudeginamas ir vieta atlaisvinama. Urna laikoma namuose arba palaidojama. Tiesa, tokias sekijas kapinėse turi tik pasiturintys italai. Neturtingieji savo artimuosius iš karto laidoja į žemę. Gėlių ir vainikų prie mirusiojo karsto niekas neneša. Nebent tik vieną gėlės žiedą. Yra įprasta velionio šeimai įteikti piniginę auką. Per laidotuves ir vyrai, ir moterys dėvi tik juodus rūbus. Otilija prisipažino pirmą kartą dalyvavusi tokiose laidotuvėse. Anot jos, iš jaudulio šurpas ėjo kūnu.

Atgal į numylėtą miestą

Grįžusiai po atostogų Sicilijoje, kurios, anot pašnekovės, praskriejo akimirksniu, teko pasidaryti testą ir būti izoliacijoje, nes dar nėra pasiskiepijusi. Kadangi kurtieji skambino, dalinosi savo rūpesčiais, klausinėjo rūpimų dalykų, tai vadovė konsultavo bei teikė informaciją iš namų. Po to vėl aktyviai įsisuko į mėgstamo darbo sūkurį.

Savaitgaliais Otilijos ir Salvatorės šeima mėgsta aktyvų poilsį: daug keliauja po Lietuvą, lanko įdomias ir gražias vietas. Atostogoms dažniausiai renkasi užsienio valstybes. Pastaroji šeimos aplankyta šalis – Egiptas. Ten jie maudėsi Raudonojoje jūroje, keliavo kupranugariais, aplankė įspūdingąsias piramides.

Tačiau kad ir kiek šalių beapkeliautų, kokiais malonumais besimėgautų, Otilija prisipažino, jog jos širdyje visada pats svarbiausias yra Panevėžys. „Čia visada mano širdis, čia gimiau ir augau, čia gyvenu, čia dirbu, čia gimė mano sūnus, čia – mano viskas“, – sakė pašnekovė.

PKRC direktorė susitinka su savo bendruomenės nariais.

Būti priimtam – svarbu kaip oras ir duona

Lietuvoje yra sukurtos mokinių su negalia integracijos strategijos bei parengti strateginės sistemos plėtros dokumentai, kurie atitinka Europos Komisijos direktyvas. Strateginiai dokumentai sudaromi atsižvelgiant į labiausiai tobulintinas ugdymo vietas. Tačiau, kad vaikai su negalia gerai jaustųsi visuomenėje ir mokykloje, reikia specialių pastangų ir tai yra nemenkas iššūkis pedagogams. Kartais net suabejojama, ar visos tos deklaracijos, programos tikrai veikia neįgalių mokinių ugdymo procese ir gyvenime.

Laima LAPĖNIENĖ

Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje (PKNPM) mokosi 53 klausos negalią turintys mokiniai. Nemažą jų dalis, be klausos sutrikimo, turi ir kitų negalių. Pasidomėjome, kaip kompleksinę negalią turintiems mokiniams sekasi integruotis į klausos sutrikimų turinčių mokinių bendruomenę. Šįsyk atskleisime dvi kasdienio darbo, kantrybės, pasiaukojimo, žinių, specialių darbo metodų reikalaujančias gyvas istorijas.

Domanto istorija

Domantas Skemundris yra trečiokas. Į mokslo ir žinių šalį jau ketvirtus metus jį veda pradinių klasių mokytoja metodininkė Laimutė Lazdauskienė. Pasak mokytojos, be klausos sutrikimo (naudojasi kochleariniu implantu), vaikas turi mokymosi sunkumų dėl sulėtėjusios raidos (motorikos), todėl ugdymo pradžia buvo nelengva. Berniukui buvo sunku ilgesniam laikui sukaupti dėmesį, jis nenustygda-vo vietoje, kartais nevalingai šūkčiojo, vengė akių kontakto.

„Domantas judrus, kartais impulsyvus ir nerimastingas, tačiau noriai ir stropiai mokosi, smalsus, darbštus, atsakingas. Skuba visada, bet dirba susikaupęs, pradėtą darbą, nors ir paskubomis, atlieka iki galo. Dėl nuoširdžių, kryptingų, bendrų mokytojų ir tėvelių pastangų šiuo metu problemų beveik neliko“, – džiaugėsi L. Lazdauskienė. Pedagogė pastebėjo, kad pažangą lėmė ir šiltas ryšys su klasės mokytoja bei draugais, bendri žaidimai, arbatėlės. Tai padeda vaikui tvardyti emocijas, palaikyti gerus savitarpio santykius, ugdomi gebėjimas kontroliuoti savo veiksmus.

L. Lazdauskienė pastebėjo, kad Domantui patinka lietuvių kalba. Jo žodynas pakankamai platus, puikiai atlieka užduotis, suvokia skaitomą tekstą, tačiau labai nenori kalbėti žodine kalba, jam sunku teisingai ištarti garsus. Ilgokai siekė draugystės su matematika. Ir jam pavyko! „Vaikas – aktyvus, todėl atsiskleisti jam galimybių užtenka“, – gyrė ugdytinį mokytoja.

Kalbinamas berniukas džiaugėsi, kad mokykloje ne tik mokosi. Po pamokų jis lanko keramikos būrelį, „Robolabas“ užsiėmimus, baseiną, dalyvauja klasės ir mokyklos renginiuose, pradinukų projektinėje veikloje, mėgsta keliauti.

O jo mokytoja baigiantis pokalbiui dar sykį pakartojo žinomą tiesą: kurtiesiems bendravimas, buvimas savųjų aplinkoje, bendruomenėje būtinas kaip oras, kaip duona, tik tokioje terpėje jie jaučiasi puikiai.

Domantas Skemundris su klasės draugais ir mokytoja.

Viltė džiaugiasi pomidorų derliumi.

Domantas demonstruoja savo rankdarbį.

Pažintis su Viltė

Kitą mokinę – ketvirtokę Viltę Baltrušaitę nuo antros klasės ugdo pradinių klasių mokytoja metodininkė Laima Palionienė. Viltė yra Panevėžio A. Bandzos kūdikių ir vaikų globos namų auklėtinė. Pasak mokytojos, be klausos sutrikimo, mergaitė turi fizinę negalią bei vystymosi raidos sutrikimų. Teko įdėti daug jėgų ir laiko, kol mažoji pradėjo rašyti raides ir skaičius. Dabar ji jau parašo skaičius iki dešimt. Išmokusi rašyti raides, bando nurašyti tekstą.

„Jos erdvinis suvokimas yra sutrikęs. Jei ji nemato prieš save vaizdo, niekad nepakartos ir neparašys skaičiaus ar raidės. Piešdama daiktą, nepavaizduodavo detalių, jų nematė. Pavyzdžiui, jos piešta gėlė, neturėdavo jokio panašumo į gėlę. Baigdama piešinį, jį užtušiodavo. Dabar jau galima įžiūrėti piešinį“, – apie sunkų kelią pažangos link pasakojo mokytoja. Kadangi mergaitė neišlaiko ilgai dėmesio, šalia jos visada yra mokytojo padėjėja. Užduotys pateikiamos tik dalimis. Bandoma susitarti, ugdymui naudojami įvairūs metodai.

Pati Viltė sakė, jog jai labiausiai patinka draugauti su kitais vaikais. „Mergaitė labai komunikabili, net per daug. Bendrauja su savo lygio vaikais. Yra kodėlių: suaugusiųjų nuolatos kažko klausinėja. Dažnai priėjusi apsikabina mane, visokiais būdais bando gauti dėmesio. Tai jau vaikų namų pėdsakas joje: nuolatinis švelnumo ilgesys“, – pastebėjo L. Palionienė.

Domantui ir Viltėi nuolatos teikiama surdopedagogo ir specialiojo pedagogo pagalba.

Kurčiųjų jaunimo darbuotojų organizuotų renginių akimirkos.

Lietuvos kurčiųjų jaunimo bendruomenė: „MES esame, MES galime!“

Miglė JASKŪNIENĖ
Projekto vadovė

Lietuvos kurčiųjų draugija kartu su Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija 2021 metais įgyvendino Jaunimo reikalų departamento finansuojamą projektą „Lietuvos kurčiųjų jaunimo bendruomenė: MES esame, MES galime!“

Projekto metu didžiuosiuose šalies miestuose buvo įdarbinti 6 jaunimo bendruomenės atstovai: Erika Jočytė ir Veronika Michailova Vilniuje, Gabrielė Minickaitė Kaune, Faustas Simaitis Klaipėdoje, Genadij Vasin Šiauliuose, Rūta Noreikienė Panevėžyje.

Sėkmingai realizuotas projektas stipriai prisidėjo prie geresnio kurčiųjų bendruomenės jaunimo šiuolaikinius poreikius atitinkančių

paslaugų prieinamumo gestų kalba: jiems buvo teikiama informacija, organizuojami įvairūs renginiai, aiškinamasi ir sprendžiamos konkrečios, jų gyvenamuose miestuose kylančios problemos.

Projektas – nauja idėja kurčiųjų sistemoje, nes iki šiol Lietuvos kurčiųjų draugijos darbuotojai išskirtinai su šia kurčiųjų grupe nedirbo. LKD komanda įsitikinusi, kad aktyvus darbuotojas, turintis darbo su jaunimu patirties, gali suprasti ir geriausiai atliepti svarbiausius miesto jaunimo poreikius, rasti priėjimą prie kiekvieno bei tinkamiausius problemų sprendimus.

Džiaugiamės, kad veiklą pradėję jaunimo darbuotojai yra motyvuoti, puikiai nusiteikę ir pasiruošę tęsti darbus!

Psichologiniai švenčių ypatumai

Dovilė JANKAUSKIENĖ,
Donata LUKOŠIENĖ

Kiekvienas gyvename gamtos ir savo būties ritmu. Metų šventės: Velykos, Joninės, Žolinė, Kalėdos – pažymi bendrus mūsų visų gyvenimų pokyčius, asmeninės šventės: krikštynos, gimtadieniai, vestuvės, laidotuvės – žmogaus individualų augimą ir vystymąsi. Kokios bebūtų šventės, asmeninės ar kalendorinės, jos žymi pasikeitimą, augimą. Įdomu pastebėti, kad žodis *šventė* kilo iš žodžio *šventas*.

Žmogus šventei ir šventimui skiria daug dėmesio. Viena, ruošiasi šventei: tvarko aplinką ir save (prausiasi, rengiasi geriausiais drabužiais), ruošia maistą. Kita, dalyvauja ritualuose, apeigose (visose šventėse yra apeigų dalis: kalba, malda, linkėjimai) ir linksmojoje dalyje, kurioje žaidžiama, šokama, valgoma, dovanojamos dovanos. Po šventės gyvenimas jau teka kitaip. Šventė žymi vieno laikotarpio pabaigą ir kito pradžią.

Šventės ir žmogaus išgyvenami jausmai

Džiaugsmas. Ruošdamasis šventei, laukdamas jos ir šventės metu asmuo išgyvena įvairius jausmus. Vienas stipriausių yra džiaugsmas. Besidžiaugiantys žmonės patiria tarpusavio ryšį. Žmogus nori bendrauti, apsikabinti, kartu žaisti, dalintis dovanomis, linkėjimais. Džiaugsmo jausmas leidžia žmogui pasijusti visuomenės dalimi.

Vieni žmonės nelaukia ir nemėgsta švenčių, neturi su kuo dalintis džiaugsmu. Todėl šventiniu laikotarpiu padaugėja liūdny, depresuojančių asmenų. Tad galėtume atsiminti seną tradiciją – per šventes pasikviesti vienišus žmones.

Saugumas. Tradicijos, pasikartojimas, metų ritmas suteikia saugumo jausmą. Kai asmeninės ir kalendorinės šventės kartojasi, žmogui ramu, saugu. O saugumo jausmas labai svarbus pasitikėti savimi, kitais, gyvenimu, pasauliu.

Sunkūs jausmai. Per šventes patiriami sunkūs jausmai (baimė, nerimas, pyktis, nuovargis, nusivylimas) gali būti nulemti netinkamo požiūrio į šventes. Per dideli reikalavimai sau, poilsio trūkumas, išorinių dalykų akcentavimas (filmavimas, fotografavimas, konkuravimas dėl išvaizdos, dovanų ieškojimas), pamiršta šventės esmė žmogui kelia tuštumo, beprasmybės, nuovargio jausmus. Šventės išgyvenimas tampa isterišku spektakliu. Visi jaučia įtampą, netikrumą, pykstasi ir tik laukia, kada tai baigsis.

Kas padeda neperdegti ir per šventes jaustis gerai?

Vertinkite savo šeimos tradicijas, tačiau nebijokite kurti naujų. Šventėms ruoškitės, darykite viską kartu, tai ne tik palengvins šventinių rūpesčius, bet ir suartins.

Nekelkite sau ir kitiems per didelių reikalavimų ir lūkesčių. Atsiminkite, kad šventės yra dalinimasis džiaugsmu, meile ir švelnumu.

Gražių, šiltų, prasmingų Jums švenčių!

Projektas „Mano mažasis draugas“

Vaida ŠARKUVIENĖ

Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre rugsėjo 15–spalio 15 dienomis vyko projektas „Mano mažasis draugas“, skirtas Pasaulinei gyvūnijos dienai, švenčiamai spalio 4-ąją, paminėti. Ši diena skirta pagerbti visus gyvūnus, padėkoti jiems už jų didžiulę svarbą žmonių gyvenime, suteikiant jam daugiau spalvų, džiaugsmo ir prasmės. Projektą parengė biologijos, geografijos ir chemijos mokytoja Aldona Jarmulkienė ir lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Vaida Šarkuvienė, jame dalyvavo 5-10 klasių mokiniai.

Daug šeimų nori namuose turėti gyvūną. Tačiau ne visada prieš apgyvendindami naują šeimos narį pagalvoja, kiek tai kainuos. Tad 10 klasės mokiniai per matematikos pamoką aptarė, kokios yra pirminės gyvūno „kraitelio“ išlaidos, kiek per mėnesį išleidžiama maistui, higienos prekėms, žaislams, medicininėms paslaugoms ir kt. Susumavo rezultatus ir apskaičiavo, kiek per mėnesį ir per metus kainuoja išlaikyti šunį ir katę. 7 klasės mokiniai paruošė anketas apie gyvūnus, apklausė mokyklos bendruomenę, gautus duomenis apibendrino ir nubraižė stulpelines ir skritulines diagramas. Vaikams labai patiko ši veikla.

Septintokai dalyvavo respublikiniame tautosakos ekranizacijos konkurse „Animuoju lietuvišką pasaką 2021“. Animuoti jie pasirinko dainelę „Du gaideliai“. Nulipdė iš plastilino dainelės „Du gaideliai“ veikėjus bei sukūrė lauko erdvę: nupiešė dangų, naktį, sukūrė „žolę“. Po to nulipdytus iš plastilino veikėjus filmavo, įgarsino filmuką ir pateikė konkursui. Tai buvo labai smagus ir kūrybiškas komandinis darbas, kurio rezultatais pasidalino socialiniuose tinkluose.

Fizinio ugdymo pamokose 5, 6, 8 klasės mokiniai ne tik žaismingai atliko gyvūnų, paukščių pozų, judesių ir elgsenos imitavimo pratimus, bet ir mėgdžiojo katės, šuns, kobros skleidžiamus garsus, lavino kūno raumenis, vaizduotę, ugdė sveikos gyvensenos ir gyvūnų saugojimo įgūdžius.

Per lietuvių kalbos pamokas penktokai skaitė eilėraštį apie šuniuką ir atliko teksto suvokimo užduotis. Šeštokai prisiminė šuns kūno dalis, pateikė būdvardžių joms apibūdinti. Išsiaiškinę gyvūno apra-

Projekto metu ugdytiniai fotografavo ir piešė savo mažuosius draugus.

Fizinio ugdymo pamokose mokiniai imitavo gyvūnų pozas ir judesius.

šymo sandarą ir planą, remdamiesi žodynu ir pavyzdžiu, aprašė šunį. Septintokai kalbėjosi apie neįprastus, egzotinius augintinius, skaitė tekstą apie tarakonus ir atliko teksto suvokimo testą. Visi mokiniai dalinosi žiniomis apie augintinių priežiūrą, atsakomybę už juos, pasakojo apie savo augintinius ir kaip jais rūpinasi, nupiešė juos.

Svarbiausia, vaikai suprato, kad bet kokie naminiai gyvūnėliai nėra žaisliukai ir kad jais reikia rūpintis, prižiūrėti ir priimti atsakomybę už juos. Biologijos, geografijos, gamtos ir žmogaus pamokose 5-10 klasių mokiniai diskutavo tema „Gyvūnas – ne žaisliukas, elkis atsakingai“. Projekto veiklos ugdė mokinių empatiją ir atsakomybės jausmą.

Tolerancijos diena

Rasa RUSOVIČIŪTĖ

Lapkritį buvo minima tarptautinė Tolerancijos diena. Kaip ir kasmet, Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras prisijungė prie Tarptautinės istorinio teisingumo komisijos inicijuotos veiklos ir kūrė Tolerancijos miestą. Visą savaitę, lapkričio 15-19 dienomis, centro mokiniai kartu su dailės mokytoja Aušra Vasiliauskiene piešė Tolerancijos miestą.

Mokiniams taip pat buvo paruoštas informacinis videostendas apie toleranciją: kitų tautų, rasių kultūras, tikėjimus ir papročius. Vyko etikos pamokos, kurių metu mažieji piešė tolerancijos namą, o vyresniųjų klasių mokiniai diskutavo apie toleranciją, šio žodžio reikšmę šiuolaikiniame pasaulyje, apie žmonių tarpusavio santykius, tolerancijos ir netolerancijos atvejus.

LKNUC tolerancijos miestas, kuriame vietos užteks visiems, papuošė 3 aukšto fojė.

Muzikos terapijos įtaka vaiko kalbai, fizinei ir emocinei sveikatai

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Į klasę įžygiuoja tiesi kaip styga, savimi pasitikinti šešiametė Maja. „Drakoniuko“ pynių kaselėmis pasidabinusi mergytė netrukus įsitaiso kėdėje priešais mokytoją Eveliną Ibianskaitę ir visa savo laikysena aiškiai rodo, kad laikas pradėti. Kai sugaudžia elektrinis pianinas ir mokytoja uždainuoja, mergaitę tarsi kas permaino. Bando pataikyti į taktą, pavieniais žodeliais pritaria mokytojai. Taip prasideda vienas iš daugelio tėvų bendrijos PAGAVA nuo 2006 metų rengiamų meninės raiškos muzikos būrelio užsiėmimų.

Rimtų tikslų siekia lengvai ir žaismingai

Visą užsiėmimo laiką Maja labai įsitraukusi į veiklas. Metalofonas, ksilofonas, kabasa, vandenyno būgnas, tambūrinas, kastanjetės, barškučiai, varpeliai – vienas po kito instrumentai keliauja į mergaitės rankas ir akivaizdu, kad mažoji jau gerai įsidėmėjusi, ko iš kiekvieno jų tikėtis, kaip priversti skleisti garsus.

Paskui kartu su mokytoja imituoja virdulio, traukinuko, arkliuko skleidžiamus garsus. Kartais aktyviau, kartais pasyviau pritardama niūniuoja ir migdo vaikėlį („Aa aa pupa“), verda košę („Virė virė košė...“), gausiai barškučiais „pabarstydamas“ cukraus, druskos, teatrališkai įmušdamas keletą kiaušinių. Gal ne viską pavyksta ištarti, bet akivaizdu, kad klausos aparatus nešiojanti mergaitė girdi pakankamai, jog gebėtų atlikti mokytojos skiriamas užduotis ir jos jai tektų pasitenkinimo.

Muzikos terapijos naudos

Trejus pastaruosius metus su 2–15 metų vaikais dirbančios muzikos terapeutės Evelinos teigimu, muzikos terapijos užsiėmimuose įmanoma aprėpti ir suderinti daug tikslų. Galima lavinti girdimąjį dėmesį, vokalius gebėjimus, mokyti naudotis muzikos instrumentais, groti. Pasak pašnekovės, muzikos poveikis turi teigiamos įtakos ir vaiko psichinei, fizinei raidai, emocinei būklei, nes yra galimybė ugdyti smulkiąją motoriką, koordinaciją, dėmesio, atminties (kognityvinius) gebėjimus, pritaikyti ir įtvirtinti daugelio dalykų žinias. Dainavimas esą nejučiom „traukia“ iš vaiko garsus ir žodelius, taigi, dėl to spartėja ir mažylio kalbos raida.

E. Ibianskaitė pabrėžia, kad muzikos terapija – laisva disciplina. Tad tokiose pamokose lengviau įvertinti individualius vaiko porei-

kius ir gebėjimus bei atitinkamai juos tenkinti, sutelkiant dėmesį į ugdytinio trūkstamas pažangos sritis. Mokytoja teigia, kad naudų muzikos terapijos užsiėmimuose atras kiekvienas vaikas, nesvarbu, kokių negalių palytėtas.

Gera žinia, pabrėžia pašnekovė, kad muzikinė klausos ir klausos sutrikimas nėra „pora“. Neprigirdintys žmonės gali turėti net labai gerą muzikinę klausą. Štai jos mokinyš Paulius į muzikos mokyklą įstojo tik dėl savo gebėjimų ir šiuo metu sėkmingai groja dūdele.

Šimtas būdų kurčiam vaikui išgirsti muziką

„Dalyvavimas muzikinėje veikloje labai kelia vaiko savivertę“, – sako klausos negalią turinčių vaikų muzikos terapijos pradininkė Jelena Augaitienė. – Šį privalumą galbūt net atkelčiau į privalumų sąrašo viršų, visiškai pritardama ir tam, ką pasakė kolegė Evelina.“

Prieš 15 metų, ponios Jelenos ir kitos muzikos mokytojos Nadeždos Dambrauskienės iniciatyva, Vilniaus Balio Dvariono muzikos mokykloje specialiųjų poreikių turintiems vaikams buvo įrengta muzikos klasė. Abi mokytojos daugelį metų vedė grupinius ir individualius užsiėmimus įvairaus sunkumo klausos negalią turintiems vaikams, naudojodamos muzikos terapijos tikslams įvairią kompensuojamąją techniką.

„Yra šimtai būdų, kaip mokyti klausos negalią turintį vaiką dainavimo ir muzikos pajautimo. Juolab kad muzikos specialistai teigia neturintys visų atsakymų, kaip net menkus klausos likučius turintį žmogų pasiekia muzikos garsai: manoma, kad per vibraciją, kaulinę sistemą, bet ir dar kažkaip. Tačiau visi sutaria: ir kurtieji muziką jaučia ir girdi!“ – tikina pašnekovė.

Ji sako besididžiuojanti savo darbo vietoje – Balio Dvariono muzikos mokykla, kuri yra viena pirmųjų šalyje, sudariusių sąlygas muziką pažinti, jos mokytis klausos negalią turintiems vaikams. Pašnekovė nuoširdžiai ragino šeimas leisti muzikos privalumus pasinaudoti visiems klausos negalią turintiems vaikams ir neabejoja, kad išdrįsę tai išbandyti tėveliai netrukus pastebės teigiamas permainas.

„Muzikos terapijos užsiėmimai mums svarbūs ir dėl to, kad klausos sutrikimą turinčiam vaikui sunku lankyti bendrus muzikos užsiėmimus kartu su girdinčiais“, – įvertina šiųmečio Socialinės rehabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projekto „Kurčio vaiko šeima 2021“ naudą bendrijos PAGAVA pirmininkė Rima Sitavičienė. Vadovė teigė esanti dėkinga Balio Dvariono muzikos mokyklos administracijai už daugelį metų vykusį bendradarbiavimą su bendrijos šeimomis. Taip pat nepamiršo padėkoti ir Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centrui, kuris jau 3 metai, kai sudarė sąlygas muzikos terapijos būrelį vesti po savo stogą.

Muzikos terapeutė Evelina Ibianskaitė supažindina Mają Voronovą su muzikos pasauliu.

Spektaklių metu surtitrų kūrėjai Simonai netrūksta nei darbo, nei iššūkių.

Surtitrų kūrėja kviečia kurčiuosius bendradarbiauti

Simona BERŽAUSKIENĖ — atvira ir šilta pašnekovė, jos pozityvi energija tiesiog užkrečia. Baigusi bakalauro ir magistro studijas Kaune, jauna moteris šiuo metu, kaip sako pati, užsiima daugybe skirtingų projektų, o vienas jų — surtitrų kūrimas kurtiesiems ir neprigirdintiesiems. Apie pažintį su kurčiųjų bendruomene ir šioje srityje įgytas pamokas bei kodėl Nacionalinis Kauno dramos teatras neįsivaizduojamas be spektaklių kurtiesiems ir neprigirdintiesiems — ir yra šis pokalbis.

Brigita BIELSKĖ

Tokios specialybės žmonių, kaip Jūsų, Lietuvoje tikriausiai galėtume suskaičiuoti ant vienos rankos pirštų. Kuo Jūsų darbas ypatingas?

Dirbu dviejose panašiose, bet tuo pačiu ir labai skirtingose srityse. Viena — ruošti vertimą filmams, kita — surtitrus teatrui. Nors dirbu ir ten, ir ten, tačiau teatras yra mano didžioji aistra. Filmuose viskas yra garantuota ir užtikrinta sekundės tikslumu. Ten visada žinai, kas kada ką pasakys. Teatre yra visiškai priešingybė! Net kai atrodo, kad jau turi galutinį variantą — dar nereiškia, kad jis ir bus galutinis. (Šypsosi.)

Nacionalinis Kauno dramos teatras jau ne pirmus metus rodo spektaklius su surtitrais. Kuo skiriasi darbas su jau ilgai rodomu spektakliu ir premjeriniu kūrinium?

Iš tiesų, surtitrai ruošiami ne tik jau rodytiems bei populiariems spektakliams, kuriuos žiūrovai spėjo pamilti, bet ir visiškai naujiems, premjeriniams, kur viskas dar neturi savo aiškių ribų ir kontūrų. Teatre spektaklius surtitruoju 5 metus ir per juos turėjau keturias tokias premjeras. Manau, sveikintinas teatro pasirinkimas ruošti premjerą ir kartu surtitrus. Jų paruošimas irgi skiriasi. Jeigu dirbu su senesniu spektakliu, gaunu tekstą, spektaklio įrašą, o tada sėdžiu ir dirbu su tuo, ką gavau. Sudėtingesnis darbas su premjeriniais spektakliais, nes dar vyksta kūrybos procesas, o man jau reikia ruošti surtitrus. Būna, kad likus porai savaitių iki premjeros dar kinta tekstas, paskutinėmis

dienomis atsiranda tam tikri garsai, kuriuos irgi svarbu perteikti. Tad mano darbo procesas būna maždaug toks: einu į repeticijas, įsirašinėju garsą, koreguoju jau parengtas rinkmenas, tada ateinu į kitą repeticiją ir vėl viską tenka keisti. (Juokiasi.)

O kaip viskas vyksta spektaklio metu?

Per spektaklį tikrai nemiegu! Gyvai viską junginėju, jei kokia eilutė ar dalis teksto dingsta, stengiuosi sureaguoti greitai, niekada neleidžiu teksto automatiškai. Siekiu, kad tekstas kuo labiau atitiktų spektaklį. Tai kainuoja nervų ir įtampos, ypač jei pasitaiko kokių klaidų, neatitikimų ar techninių nesklandumų. Po spektaklio kartais jaučiuosi kaip „išsunkta“. Jeigu kažkas būna ne taip — išgyvenu. Visad jaučiuosi spektaklio dalimi, nes vis tenka kažką sukeisti ar parodyti kitaip. Juk visa tai vyksta gyvai, tad tas pats spektaklis niekada nebūna visiškai toks pat. Kaskart atsėdi, tikiesi geriausio ir... važiuojam!

Papasakokite, kada susipažinote su kurčiųjų bendruomene?

Studijuodama supratau, kad tikrai nesu ta „tikroji filologė“, tad džiaugiuosi, kad atradau audiovizualinio vertimo sritį, kur mokiausi ne tik įprasto vertimo, bet ir kaip surtitruoti, subtitruoti, ruošti tekstą filmams įgarsinti. Vienas iš kursų buvo subtitravimas kurtiesiems ir neprigirdintiesiems. Kai jau reikėjo rinktis bakalauro temą, žinojau, kad noriu rašyti iš subtitravimo, tik reikėjo temą sukonkretinti. Niekad nemėgau daryti dalykų, kurie tiesiog

Surtitrų kūrėja Simona Beržauskienė.

„nugula į stalčių“. Taip ir su bakalauro darbu, norėjau ne tik parašyti ir atsiskaityti, bet kad jis turėtų vertę ir gal kam nors praverstų. Lietuvoje dar niekas nebuvo rašęs apie surtitravimą kurtiesiems ir neprigirdintiesiems, tai buvo visiškai nauja tema, tad pamaniau, kad tai atneš naudos ir tolimesniems tyrimams.

Iš pradžių bakalauro darbas, o vėliau ir magistro panaši tema?

Dariau apklausą Kaune, susipažinau su kurčiųjų bendruomene, kuriai rodžiau trumpus vaizdo įrašus su skirtingai paruoštais subtitrais ir domėjausi, kaip į juos reaguoja respondentai. Supratau, kad šią temą galima plėtoti ir toliau, todėl, vedama šios idėjos, darbą tęsiau ir magistro studijų metu. Praplėčiau tyrimą iki 5 didžiųjų Lietuvos miestų ir važinėju po visą Lietuvą. Apklausti pavyko daugiau kaip 40 kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų, dėl to labai džiaugiuosi. Bendruomenės atvrumas ir nuoširdumas man paliko gerą įspūdį, tai skatino eiti pirmyn ir visko nemesti. (Šypsosi.) Visa literatūra ir medžiaga, iš kurios mokėmės studijų metu, buvo paremta užsienio patirtimi, norėjau labiau patyrinėti mūsų pačių aplinką ir poreikius.

Apie kurčiųjų bendruomenę ir jų poreikius žinojote tik iš studijų?

Iki bakalauro darbo rengimo jokio kontakto ar bendradarbiavimo patirties su kurčiaisiais neturėjau. Man tai buvo visai nauja patirtis. Ir štai esu čia! (Šypsosi.) Pati gestų kalba nekalbu, tai viena iš mano svajonių, kuriai dar neatėjo laikas išsipildyti. Esu dėkinga, kad kurčiųjų bendruomenė tokia rūpestinga ir tyrimo metu man labai daug padėjo. Visada šalia būdavo vertėjai arba neprigirdintieji man padėdavo susikalbėti. Visi noriai ir paslaugiai prisijungė prie šio darbo. Pati bendruomenė kupina entuziastų, kurie yra atviri, noriai padeda vieni kitiems. Teigiamas priėmimas įkvėpė ir mane. Rašydama darbą, siekiau išgirsti skirtingų ir kuo įvairiausių žmonių nuomonį. Tai labai svarbu norint iširti realią situaciją.

Kokią prasmę pati matote savo darbe?

Tikiuosi, kad mano darbas kažkam yra naudingas, kad didesnė auditorija gali pamatyti kūrinį, kuris jaudina, kelia minčių, apmąstymų. Niekada nežinau, ar salėje kam nors bus reikalingi surtitrai, ar ne. Kartais atrodo, kad gal tą tekstą rodau beprasmiškai, bet paprastai veju tokias mintis šalin ir kiekvieną kartą stengiuosi kaip įmanoma geriau viską atlikti. Tiesiog nenoriu daryti darbų, kurie niekam nereikalingi. Priešingai, noriu, kad viskas, ko imuosi, neštų bent kokią naudą.

O ar sulaukiate reakcijos, atsiliepimų iš pačių kurčiųjų?

Nelabai... Iš tikrųjų, labai gaila, norėčiau sulaukti daugiau atgalinio ryšio, komentarų, pastabų, ką galima būtų daryti geriau, ko trūksta, o galbūt, jei kažkas patiko — kad pasakytų, kas būtų.

Koks spektaklis yra Jūsų pačios repertuaro favoritas?

Sunku pasakyti, nes jų yra daug... Galbūt todėl, kad jis buvo ir pats pirmasis spektaklis, kuriam surtitrus paruošiau, labai brangus „Gentis“ (rež. A. Jankevičius). Jis nėra ilgas, bet „kabinantis“, man jis iki šiol labai patinka. Dar paminėčiau spektaklį „Getas“ (rež. G. Varnas) — tai stiprus išgyvenimų ir potyrių kupinas spektaklis.

Pamažu kultūrinių parinkčių kurtiesiems vis daugiau. Prie kokių projektų Jums pačiai dar teko prisidėti?

Iš tikrųjų ne tik teatras, bet ir kinas atveria plačius horizontus. Kiek pamenu, pradėjo „Nepatogaus kino“ komanda, vėliau prisijungė ir „Kino pavasaris“. Tai pirmieji kino festivaliai, kurie ėmė rūpintis, kad filmai būtų prieinami ir kurtiesiems bei neprigirdintiesiems. Festivaliai ir teatrai labai stengiasi, kad būtų patenkinti kuo didesnės žiūrovų dalies poreikiai, bet, manau, kad turi atsirasti ir aktyvių, smalsių žmonių pačioje bendruomenėje, kurie „užkurtų“ kitus ir parodytų savo pavyzdžiu, jog galima visu tuo naudotis, mėgautis kultūros teikiama nauda. Tikrai tikiu, kad geriausia rekomendacija yra tiesiog iš lūpų į lūpas.

Gal būtų naudinga, jei pati bendruomenė išsakytų savo poreikius, lūkesčius, norus? Kad būtų abipusis ryšys?

Žinoma. Manau, kad teatro atstovai tikrai susidomėtų tokiu pasiūlymu ir atsirastų iniciatyvių žmonių, kurie imtųsi įgyvendinti bendrus projektus. Reikėtų bendradarbiavimo, bendruomenės nuomonės, kokių spektaklių norėtų, kokios veiklos būtų įdomios. Svarbiausia — įsiklausyti į bendruomenės poreikius. Juk kartais pakanka tik lengvo stumtelėjimo. Jei bus norinčiųjų žiūrėti spektaklius, pritaikytus kurtiesiems ir neprigirdintiesiems, manau, kad bus surtitruotas jų dar ne vienas. (Šypsosi.)

„SignUp“ – galimybė kurtiesiems vaikams mėgautis filmukais

„Matyti, kai tavo sūnus sėdi, žiūri filmą ir jį supranta, yra nuostabu. Anksčiau jis to daryti negalėjo“, – taip apie naują kurtiesiems vaikams atsiliepė vieno berniuko tėtis. Aštuonerių metų Tobiui, kuris yra kurčias, žiūrėti filmus per televiziją ar internetu kartais būna visiškai beprasmiška, kadangi daugelis filmų neturi vertimo į gestų kalbą.

Kovido spąstai išlaisvino kūrybines galias. „Mes galime įjungti titrus, bet iš tiesų titrai nenaudingi, kadangi jie gana greitai „bėga“. Tobis tiesiog žiūrėdavo, negaudamas jokios naudos“, – tęsia pasakojimą berniuko tėtis Jarodas Mills. Tačiau dabar Tobiui žiūrėti filmus kur kas patogiau, nes jis gali naudoti programėlę, kurią sukūrė septyniolikmetė studentė Mariella Satow.

Mariella Satow turi dvigubą pilietybę: JAV ir Didžiosios Britanijos. Ji gyvena Didžiojoje Britanijoje, tačiau dėl COVID-19 pandemijos kelionių ribojimų nuo 2020-ųjų metų vasaros mergina „užstrigo“ Niujorke. Per šį karantino laikotarpį, kuris tiesiog reikalavo „imtis ko nors naujo“, Mariella sukūrė programėlę, kuri vadinasi „SignUp“.

Tokia idėja jai kilo besimokant amerikiečių gestų kalbos (ASL), vienos iš daugiau nei 300 visame pasaulyje vartojamų gestų kalbų. Kad būtų lengviau mokytis, Mariella norėjo žiūrėti televizijos laidas gestų kalba, tačiau ji labai nusivylė, kai pamatė, kiek nedaug laidų yra verčiama į gestų kalbą. Mariellai prireikė vienerių metų, kad sukurtų ASL mokytojams ir kurčiųjų bendruomenei padedančią technologiją.

Pradžią – ASL versija. Jungtinėse Valstijose programėlė yra pasiekama kaip „Google Chrome“ papildinys – pradėjus žiūrėti filmą

kampe „iššoka“ vertėjas. Kol kas programėlė veikia tik žiūrint „Disney Plus“ filmus, nes būtent taip Mariella manė galinti pagelbėti daugeliui vaikų. „Aš ir mano sesuo, kai buvome jaunesnės, labai mėgdavome žiūrėti filmukus, be jų negalėjau įsivaizduoti savo vaikystės“, – pasakoja M. Satow.

Jarodas, kuris dirba Kentukio kurčių vaikų mokykloje, sako, kad buvo labai įdomu stebėti, kaip Tobis naudojasi Mariellos išradimu. „Ši programėlė sukuria vienodas žaidimo taisykles, – sako Jarodas. – Kurtieji vaikai gauna tokį patį supratimą ir informaciją, kaip ir bet kuris girdintis vaikas – jie mokosi kalbos dar prieš pradėdami eiti į mokyklą.“

„Turėti“ „SignUp“ nori ir britai. Pastebėtina, kad suaugę kurtieji Didžiojoje Britanijoje susiduria su daugeliu tų pačių televizijos ar kino žiūrėjimo kliūčių. „Girdintieji gali kada sugalvoję nueiti į kiną. O štai žmonės, kuriems reikalingi titrai, turi susižinoti, ar filmas bus rodomas su titrais tuomet, kai jie yra laisvi, – sako 27-erių metų Stacey Worboys. – Aš norėčiau turėti galimybę eiti į kiną bet kuriuo metu, nekeisdamas savo planų.“

Stacey sako, kad anksčiau jai neteko naudotis programomis, kurios leistų „turėti“ vertėją, kuris verstų visą filmą į gestų kalbą. ➔

„SignUp“ programėlės kūrėja – septyniolikmetė Mariella Satow.

„SignUp“ – galimybė kurtiems vaikams mėgautis filmukais

➔ Ji moka britų gestų kalbą (BSL), o žiūrėdama filmus ar televizijos laidas skaito titrus. Tačiau mergina mano, kad vertėjas filmą padarys labiau įtraukiantį, ypač tiems, kuriems sunku skaityti titrus.

Stacey ir Tobis nėra vieninteliai, kurie giria Mariellos programėlę. Dabar „SignUp“ programėlę naudoja tūkstančiai, o Mariella stengiasi derinti savo mokslus ir programėlės tobulinimą. Tarp Niujorko ir Ragbio (Didžioji Britanija), kur Mariella studijuoja, yra nemažas laiko skirtumas, todėl jai tenka keltis 5 valandą ryto. Mergina pripažįsta, kad tai yra „šiek tiek“ sudėtinga, tačiau svarbiausia yra tai, jog pasibaigus pamokoms ji dar turi laiko dirbti prie „SignUp“ programėlės. Teigiama mokytojų ir tėvų reakcija labai motyvuoja ją anksti keltis ir pradėti dienos darbus.

„Ačiū tau, Mariella!“ „Prasmingiausia, kad vaikui pirmą kartą filmas tampa visapusiškai prieinamas – kad jis pirmą kartą gali „pilnai“ pažiūrėti filmą. Skaičiai iš tiesų ne tiek svarbūs, svarbu pačios žinutės, kurias gaunu“, – sako Mariella. Štai viena iš jų: „Ketvirtadienio vakarą mes žiūrėjome „Moana“ (liet. filmukas vadinasi „Vajana“ – vert.),

naudodami „SignUp“ vertimą. Mano šešerių metų dukrelė buvo nepaprastai laiminga. Ji [SIMYLĖJO] filmuką. Ji dar nemoka skaityti, tad titrai jai yra beverčiai. Tai buvo pirmas kartas, kai ji galėjo „pilnai“ žiūrėti filmuką. Ačiū tau, ačiū tau!“

Stacey teigia, kad programėlės „SignUp“ versija, pritaikyta britų gestų kalbai, ir Didžiojoje Britanijoje padarytų filmus ir televiziją labiau prieinamus kurčiųjų bendruomenei, nes gestų kalba dažnai yra pirmoji kurčiųjų kalba. Mariella pasirengusi priimti iššūkį ir tikisi sukurti savo programos versiją britų gestų kalba tokioms platformoms, kaip „Netflix“ ir „Amazon Prime“.

„Visame pasaulyje vartojama daugiau nei 300 gestų kalbų, todėl prireiks daug laiko, kol bus išleistos visos šių kalbų „SignUp“ vertimo versijos, – sako mergina. – Tiesiog neturėjau supratimo, ką paliečiau į pasaulį.“

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Šaltinis: <https://www.bbc.com>

Vladimiras Jarecas su savo „Jawa“ apkeliavo 150 šalių

„Belsat“ portalas gruodžio 9 dieną pranešė, kad mirė Vladimiras Jarecas (Владимир Ярец) – garsus kurčiasis baikeris-keliautojas iš Baltarusijos. Mirties priežastis nenurodoma.

Vladimirui Jarecai buvo 80 metų, o nuo septintojo dešimtmečio jis nenustojo keliauti. Nepaisydamas klausos praradimo, savo motociklu „Jawa“ Vladimiras surengė kelionę aplink pasaulį, apkeliavo 150 Europos, Azijos, Afrikos ir Amerikos šalių bei pasiekė Australiją.

V. Jarecas gimė 1941 m. Gomelio srityje. Būdamas vienerių metų, berniukas iš aukštai nukrito ir prarado klausą. Suaugęs dirbo remontininku Minsko motociklų gamykloje. Vladimiras pradėjo keliauti motociklu septintajame dešimtmetyje neturėdamas vairuotojo teisių ir tik išimties tvarka tapo pirmu kurčiuoju Baltarusijoje, gavusiu šias teises. Apkeliavo beveik visą Sovietų sąjungą, o 2000-aisiais pradėjo kelionę aplink pasaulį.

Štai ką pats Vladimiras pasakojo apie save: „Man buvo 25 metai, kai pradėjau dirbti gamykloje įrankių meistrui. Pamatęs motociklą, supratau: šitas dalykas yra būtent man. Bet tuo metu neturėjau galimybės nusipirkti net paties paprasčiausio motociklo, nes jie buvo parduodami tik turintiems vairuotojo pažymėjimą. O man negalėjo išduoti vairuotojo pažymėjimo, nes buvau „kurčnebylis“. Tada sugalvojau ir 1966 m. nuvažiavau į Kijevą, kur nusipirkau mopedą „Jawa“, kuriuo galima buvo važiuoti ir be teisių. Kai grįžau po pirmos savo kelionės mopedu, nuėjau į kelių policiją ir parodžiau ten

Vladimiras Jarecas buvo garsiausias Europos kurčiasis baikeris-keliautojas.

savo kelionės žemėlapi ir nuotraukas, ir tada jie man pasakė: „Rašyk oficialų pareiškimą, leisime tau laikyti egzaminą.“ Taip pirmą kartą SSRS „kurčnebylis“ gavo vairuotojo pažymėjimą.

„Norėjau apkeliauti visą Sovietų sąjungą, visas 15 respublikų. 1969 m. išėjau iš gamyklos ir išvykau į kelionę: po Sibirą, Kaukazą, Tolimuosius Rytus. Iki aštuntojo dešimtmečio pabaigos keliavau po buvusios Sovietų sąjungos šalis, o 1997 m. atsidūriau Lenkijoje. Ten pamačiau kitokią kultūrą, kitokį gyvenimo būdą. Būtent tada ir užsidegiau noru keliauti aplink pasaulį. Tai tapo atskaitos tašku. Lėšų kelionėms padėdavo susirinkti paprasti žmonės: aš rodydavau nuotraukas, žemėlapius, o žmonės domėdavosi ir palaikė mane.“

V. Jarecas labai mėgo bendrauti su žmonėmis, noriai duodavo interviu gestais arba rašydavo telefone, įvaldė išmanųjį telefoną ir mėgo fotografuoti keliones. „Jo meilė motociklams, kelionėms, bendravimui buvo aukščiau už bet kokias kliūtis ir ribas, įveikdavo visus gyvenimo sunkumus. Mūsų atmintyje Vladimiras išliks kaip pavyzdys, kad meilė, tikėjimas ir viltis nugalį viską!“ – rašo Baltarusijos kurčiųjų sporto portalas.

Iš rusų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Šaltiniai: <https://belsat.eu>; <https://auto.onliner.by>

Nuoširdžiai užjaučiame kolegą ir LKD Vilniaus teritorinės valdybos narį Arūną ŠAUKEČKĄ dėl mylimo brolio mirties.

Telydi Tave paguoda ir dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą.

*Vilniaus kurčiųjų rehabilitacijos centro kolektyvas ir
Vilniaus kurčiųjų bendruomenė*

R. Klečkovskaja: rankdarbių namų jaukumui kūrėja

Buvusi Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentė, dabar UAB „Vikados“ darbuotoja Roma KLEČKOVSKAJA, prieš įsileisdama į žaislingą ir spalvotą savo kūrinių pasaulį, iškėlė vieną sąlygą: jo nedrumsti aktualijų aptarinėjimu. Kai pažadas buvo duotas, moteris svetingai pakvietė į puotą akims.

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

„Mano rankos nuo mažens prašėsi pagaminti ką nors pačiai, pirmi bandymai siekia vaikystę. O paskui – kaip visiems: darbas, reikėjo auginti dukrą, tad mielą užsiėmimą teko pastūmėti į šalį, – pradeda pasakojimą pašnekovė. – Žinoma, taip nebūna, kad visai išsižadi, kas patinka: siuvau sau drabužius, pati remontavau namus, bet visa tai buvo priešokiais. O dabar mano statusas – senjorė, Vilniaus kurčiųjų įmonėje dirbu nepilna apimtim, tad laisvo laiko gerokai daugiau. Kaip ir anksčiau, ne mano prigimčiai dykai būti ir tuščiu žvilgsniu į lubas spoksoti, tad nė nepajutau, kai grįžau prie savo hobiai...“

Iš pradžių p. Roma pasakoja, kad bandė kalbinti molį, paskui jaukinosi betoną, bet tai nepalietė širdies. O štai angelų meistrystė truko ilgiau, bet pamažėle esą ir tai kiek pabodo. Maždaug treji metai, kai gyvybę mūsų herojė „pučia“ lėlėms.

Iš pradžių jos buvo mažytės: 10-15 cm ūgio, o stiprėjant įgūdžiams ir pasitikėjimui savo kūrybinėmis jėgomis „augo“ ir stilingosios gražuolės, kol kai kurios pasiekė net pusės metro aukštį, esą nelygu, kokio dydžio klientas pageidauja. Šiuo metu kuriamas meistrė vadina *barokinėmis lėlėmis*. Iš tikrųjų, jos tikros aristokratės, traukia akį išskirtine elegancija ir yra skirtos namų interjerui puošti. Žodžiu, tiems, kas vertina estetiką.

„Tai puiki relaksacija, geros nuotaikos užtaisas, vaistai nuo visokių ligų. Meistrauju savo lėles ir kaskart ne mažiau už kitus laukiu re-

zultato. Kai darbą baigiu, leidžiu sau juo pasidžiaugti, bet ne per ilgai. Rankos paprastai jau tiesiasi prie naujo darbelio. Kaskart slapčiomis viliojosi, kad galbūt pavyks dar geriau“, – linksmai pasakoja mūsų herojė.

Meistrė sakosi nepavertusi rankdarbių konvejeriniu darbu: gamina juk ne dėl pinigų, bet dėl to, kad užsiėmimas patinka. Turi laiko – prisėda, paskui vėl atsitraukia, pažiūri mėgstamą serialą ar vyksta į darbą „Vikadoje“, o „gimdo“ lėlytę tiek, kiek reikia.

Ją pagaminti nėra greitas darbas. Juk reikia, kad sužaistų ne tik vaizduotė, yra ir *medžiaginė* reikalo pusė. Pirmiausia galvoje moteris sudėlioja planą, tada kai kuriuos veiksmus *parepetuoja*. Tik po to imasi konkretaus sumanymo. Iš modelino pagamina veiduko atspaudą, įspausdama ir atitinkamą nuotaką, įstato karoliukų akeles, pasitelkusi į pagalbą lituoklį, po plaukelį „užaugina“ šukuoseną, blakstienas, suteikia gyvybės lūpoms. Suformuoja kūną. Beje, R. Klečkovskajos lėlės ne tik stovi, dažniausiai jos per dalį „sąnarių“ dar ir lankstosi. Besilankstanti lėlė, kaip teigia, – nelengvas iššūkis, bet lėlių mamą tai dar labiau įtraukia. Jai patinka „ką nors dar sugalvoti“. Vėliau ateina eilė rūbėlių lekalamams.

Norėdama, kad apdarai gerai priglustų prie „kūno“, nekelty jokių rūpesčių būsimiems šeiminiukams, beveik visada p. Roma drabužėlius ir apavą siuva rankomis. Tad po ranka nuolat turi būti audinių skiaute-

lių, juostelių, vielos, klijų, sagučių, karoliukų, nėrinių bei atitinkamų įrankių: skylių, mušimo prietaisais, miniatiūrinių žirkutės, replytės.

„Lėlės iš tikrųjų yra mūsų trijų bendro darbo rezultatas. Žentas Marius talkina idėjomis, jis turi meninės krypties išsilavinimą ir jo patarimai labai naudingi. Dukra Eila ėmėsi atsakomybės už audinių parinkimą, derinius, reklamą ir pardavimus. Aš esu realizuotoja, šis darbas man mieliausias, o kitais vaikai manęs neapkrauna“, – džiaugsmu švyti moters akys. Ir jau sunku susigaudyti, kas didesnį pasitenkinimą teikia: kūrybos rezultatas ar darni šeimatinė ranga.

Šiuo metu p. Roma savo bute gyvena viena su lėlėmis. Dukra su vyru įsikūrė nuosavame bute. Išeidami vaikai mamos namus suremontavo ir, vietoj savęs, viename kambaryje įkurdino lėlių namus-dirbtuves. Žentas sumeistravo labai talpią lentyną, pagamino patogų darbui stalą. Tad dabar R. Klečkovskajos butas – tarsi du viename.

R. Klečkovskaja: rankdarbių namų jaukumui kūrėja

→ P. Roma arba triūsia savo *dirbtuvėse*, arba per holą keliauja į svetainę atsipūsti ir *pasišmonėti* prie televizoriaus ekrano. Arba ten sutinka savo svečius, o jie – tai vėl jos vaikai, kurie užsuka kaip galėdami dažniau.

„Nelaikau savęs ase. Nuolat mokausi. Praktiškų patarimų semiuosi „Youtube“, ten jų daug, tačiau idėjos turi būti mano“, – giedrai šypsosi moteris. Ir akivaizdu, jog šis hobis R. Klečkovskajai užaugino sparnus.

Mūsų herojės darbų yra įsigiję jau dviejų grožio industrijos parodų „Pelenė“, Vilniaus mugių lankytojai. Iki pandemijos R. Klečkovskajos lėles partijomis užsakinėjo specializuota parduotuvė, moteris protarpiais naudojasi ir socialinių tinklų galimybėmis. Teigia, kad kai pagamina jų pakankamai, tuomet iš naujo ten pasireklamuoja. Na, o geriausia reklama, kaip sakoma, kai apie meistro darbus žinia ima skliti iš lūpų į lūpas. Šis kanalas, pasirodo, irgi veikia nepriekaištingai. Neseniai šeiminis tandemas priėmė sprendimą plaukti į tarptautinius vandenis. Tad netrukus R. Klečkovskajos lėlių sklaidos geografija turėtų dar labiau išsiplėsti.

Pašnekovė užsimena, kad nemėgsta užsibūti prie to paties. Štai šiuo metu ant darbo stalo „auga“ pirmasis užsakytas pagaminti naminukas, jau priimtas užsakymas sumeistraiuti pajacą. Žinant R. Klečkovskajos pomėgį kelti kitiems ūpą, pajuokauti, nesunku sumoti, kad visai netrukus klasikinių lėlių seriją gali papildyti ir humoristinių žaislų linija. Pašnekovė, išgirdusi šį pasvarstymą, sureaguoja šelmiška šypsena: „Laukite tęsinio!“ Tuomet sėda į savo nediduką automobilį, pamojuoja atsisveikindama ir nurūksta namų-dirbtuvių kryptimi. O pasilikusiosios širdį pakutena baltas pavydas: „Senjorė – jaunesnė už jauną, pilnu glėbiu savo kūrybos vaisių ir kupina vidinės laisvės...“

Romos Klečkovskajos rankdarbiai namų jaukumui puoselėti.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti 261 55 93
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp.l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 51451

Projektą „Kurčiųjų sociokultūrinio gyvenimo ir dialogo su visuomene atspindžiai“ 10 tūkst. eurų suma remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštįje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.